

Сръбският консул плаща...

Въ лоkantото на чичо Григоръ тоя празниченъ день се вдигаше шумъ. Свободниятъ отъ работа цигани се развличаха. Плътни китоба шигареви димъ увиваха главитъ на посетителитъ и нѣколкото рѣдки шампи, окачени по стенитъ на заведенiето, обрѣзани и почерѣли.

Близко до вратата нѣколко градски и бегчета, съ килнати дени фесове надъ тила, пиеха мастика. До тѣхъ група куюмѣнѣйски калфи играеха скимблъ. По-нататѣкъ нѣкон силно биеха пуловетъ на табла. Други тихо се разговаряха, като ядѣха фастъши и семен. А подъ самия таванъ на чичо Григора, отрупанъ съ множество шишета, кафеничета, балюрени чаши и теменѣени талерѣи, група младежи играеха комаръ. Играеха „отузбиръ“ на карти. Играчитъ мълкомъ подаваха картитъ и се подсмиваха крадѣшкомъ подъ око. Между тѣхъ бѣше и познатия на всички административенъ учителъ

Пане Зр., дълтъ та високъ, и черенъ като рожковъ. Пане бѣше много веселъ човѣкъ, още по-много милъ, но пълни седмнадесетъ порока бѣха заседнали въ душицата му. Най-лошиятъ бѣше силната му страсть къмъ комара. Пронграваше всичко, ва карти и зарове не жалеше нищо. Пане бѣше оставилъ вчера близкото до града село, дето учителствуваше, носейки въ пазвата си добри триста гроша ученически пари за покупка на учебници и други училищни пособия. И сега се бѣше вредилъ между играчитъ и мѣжешкомъ залагалъ сребърнитъ грошове, съ надежда да ги утрои. Ала и днесъ, както винаги, не му вървеше. Нито 14, нито 31 не му идваше. Съ една дума, картата бѣгаше отъ него. Унесенъ въ играта, той не усѣти какъ пазвата му се опразни отъ чуждитъ пари.

— Ами сега?...

И стратегически отстъпвайки

отъ игралната маса, Пане седна въ единъ ъгълъ на лоkantото и си порча за единъ металикъ кикиритки. *) Като ги изеле, той поравнеда лукаво да ли го наблюдава чичо Григоръ и тихо се навлече изъ лоkantото.

Слѣдниятъ день Пане изчезна изъ града. Изчезна безъ да плати изидежитъ кикиритки. На другия день една уморена и опрашена фигура бързо мина каменния мостъ надъ Вардаръ въ Скопие, кривна надолу по дѣсниия му брѣгъ и, озъртайки се, влѣзна въ сръбското консулство. Гавазинътъ поздравяваше посетителя. Познаваме го и ние. Това беше Пане Зр., който вчера проигра на комаръ въ Щипъ ученическитъ пари и днесъ трѣбвашо да спасява положението.

— Стана ли консултътъ? — запита усмихнатъ Пане.

— Стана — отгърна гавазинътъ.

— Доложете му тогава, че Пане е дошълъ.

*) печени фастъши.

Следъ нѣколко минути Пане стоеше предъ консула.

— Ти пакъ ли дойде?

— Дойдохъ, Ваше превъзходителство! Дойдохъ като у дома си...

— А какво стана съ минаването на наша страна на твоего село? Нали за това ти дадохъ три наполеона?

Пане наведе глава.

— Остави ги, остави тия селяни! Тиквоглави сж и не разбиратъ. Друго ме носи сега тукъ. Голѣма радостъ съмъ готовъ да ви съобща.

— Каква е тая радостъ, какво ми носишъ рано-рано? — запита консултътъ, който толкова много го блазише Щипъ и окрѣга му.

— Каква ли? — сви се и се усмихна Пане. — Нося ви Щипъ на тепсия...

Консултътъ вдигна глава.

— Щипъ на тепсия?

— Да, Ваше превъзходителство... И Ново Село е вжтре... Благоприятенъ моментъ за действие. Дѣдо Теодосий е наказалъ трима градски свещеници и е аргосалъ четворица граждани. Бро-

жение велико! Искатъ да минатъ на сръбска страна.

Консултътъ протри рѣде и си засука мустацитъ.

— Е-е!

— Какво е! Не сѣшате ли се? Малко пари за бакшишъ и работата — въ кърпа вързана...

Консултътъ позавъни, и заповѣда на секретаря да се даде на госта петъ наполеона. За поднасянето Щипъ на тепсия цената бѣше твърде малка, но уморениятъ отъ дългия пътъ гостенинъ гледаше парата да падне.

Пане турна петтъ златни въ пазвата. Опариха го като гореща тухла. Бързо впусна консулството, изви по моста и отиде въ Кралевия ханъ да си почине и отпие. Още сжщата вечеръ се понатѣкми, купи си нова яка, две носни кърпи и единъ поясъ и, понеже бѣше врагъ на всички превозни средства, пое дългия пътъ презъ Драганъ-банръ, Сушица и Нѣманици за Щипъ.

Рано на другата сутринъ Пане гордо, съ кривнатъ фесъ на страна, се влѣзна въ лоkantото на

чичо Григоръ и с^н порѣча нафе.

— Бе, ти къде се изгуби оня денъ, безъ да ми платишъ металика за кикириткитъ? — запита го чичо Григоръ.

— Къде ли? Да спасявамъ положението. Какътъ метеликъ можехъ да ти плата, когато и учебницитъ на децата бѣха отишли...

— Залко, бе Пане?

— Че нали ме бѣха обрнали на комаръ! — И той измѣкна изъ пазвата единъ наполеонъ и тържествено го хвърли на масата. — Хвани си метелика и ми върни кусура... До като въ Скопие има каква дейка, азъ нѣма да пострадамъ...

— Какан дейки има въ Скопие? — запита заинтересованъ чичо Григоръ.

— Сръбскиятъ, сръбскиятъ консулъ!... И сега той плати масрафа на картитъ...

Щипяни познаваха кой е Пане и не му се сърдѣха за лудоритъ му: да поднася на сръбския консулъ градътъ имъ на тепсия сръпу петъ наполеона...

Н. Завоевъ